

Lillomarkas Venner

Oslo kommune, Bymiljøetaten
postmottak@bym.oslo.kommune.no

Oslo 18.9.2015

Høringsuttalelse fra Lillomarkas venner - behovsplan og handlingsplan for idrett og friluftsliv 2016 – 2026

Vi takker for at Lillomarkas venner (LV) har fått utsatt svarfristen på denne høringen til 18.9.2015. Det har gitt oss muligheten til å ha en grundig behandling i styret. Vi viser til tilsendt høringsuttalelser hhv. 12. og 23. juli. Denne uttalelsen datert 18.9.2015 er å anse for vår endelige uttalelse.

Vi gjør oppmerksom på at Lillomarkas venner ikke står på lista over mottakere, noe vi håper er en forglemmelse. LV har kun fått planene tilsendt fra bydel Grorud 18. juni, med 26. juni som opprinnelig høringsfrist til bydelen. Vi reagerte med å påpeke at en åtte dagers frist var helt uakseptabelt, noe som førte til at fristen til bydelen ble satt til 12. juli. LVs uttalelse til bydel Grorud har BYM fått kopi av.

Forholdet til naturmangfoldloven

Vi ønsker å påpeke at naturmangfoldloven (nml) kapittel II Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk, og § 7 (*prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12*) ikke ser ut til å være fulgt:

§ 7.(prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

Her kommer det fram at de konkrete prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn ved offentlige beslutninger. Planen inneholder dessuten prioritering av tiltak med tilhørende "tildeling av tilskudd". **Vi anser vi det som helt nødvendig å foreta vurderinger i henhold til nml kapittel II og § 7. Vår konklusjon er at planen ikke bør gå til realitetsbehandling før slike vurderinger er gjennomført.**

Kommentarer til behovsplanen

Økt bruk av Lillomarka til rekreasjon og naturopplevelser er blant LVs formål. Derfor er det svært gledelig at Oslo kommunes undersøkelse gjennomført i 2011 (kommentarrapport utført av Synnovate 10. – 17. september 2011) viser at bruken av Marka har økt, og at bruken av Lillomarka har økt mer enn resten av Oslomarka. Det er interessant å merke seg at 4 av 5 brukere oppsøker Marka for å gå tur og oppleve naturen, stillhet og ro. Det viser at det enkle

friluftslivet i relativt urørt natur er et sterkt behov hos moderne bymennesker. Vern av opplevelsrike skogområder som er lett tilgjengelige, sikrer dermed et gode som er etterspurt av mange. Dette underbygges av at flertallet av brukerne, ifølge brukerundersøkelsen, er svært opptatt av at forvaltningen av marka skal ta hensyn til plante- og dyreliv og biologisk mangfold. Her ligger noe av det vi har mest å utsette på behovsplanen: Samtidig som befolkningen bruker og ønsker å bruke Marka til naturopplevelser og rekreasjon, ser det ut til at kommunen i alt for stor grad legger opp til storstilt tilrettelegging og anlegg. Dessuten kan man ofte få det inntrykket at vedlikehold av allerede eksisterende anlegg og å holde grøntarealer velstelte gis lavere prioritet enn å bygge/anlegge nye.

Begrepet friluftsliv kan være betegnelsen på mange ulike typer aktiviteter, fra tradisjonelle turer i naturen med tanke på naturopplevelser og/eller sosialt samvær, til mer intens mosjonering. Felles for slike friluftslivsaktiviteter er at det ikke er behov for tilrettelegging, og langt mindre anlegg. Som regel klarer man seg med stier og skiløyper.

Mål (kap. 3) synes å være svært orientert mot anlegg og tilrettelegging. Dette går i stikk motsatt retning av budskapet i flere oppslag i media i det siste skulle tilsis. Her kommer det bl.a. fram at organiserte og tilrettelagte idretts- og andre aktiviteter dominerer i alt for stor grad fritida til dagens barn og unge. Dette vil frata dem muligheten til fri lek og selvorganisering som igjen fremmer kreativitet og innovasjon, og har dermed viktige samfunnsmessige konsekvenser. TØI-forsker Susanne Nordbakke uttaler i en tosiders artikkel i Aftenposten 20. juni 2015: *“Min påstand er at vi stjeler barndommen fra barna ved å involvere dem så tidlig i organiserte aktiviteter med stramme tidsplaner, de får mindre tid til å utfolde seg på egenhånd.”*

I stedet for økt tilrettelegging bør det være et mål å lære opp barn og unge til enkelt og bærekraftig friluftsliv. Bærekraftig betyr å sørge for at kommende generasjoner skal ha samme muligheter som oss til å dekke sine behov for friluftsliv. Dette gjelder ikke minst tilgangen til knapphetsgodet uberørt natur. Ikke tilrettelagt natur er svært slitesterk og krever ikke vedlikehold. Friluftslivsbruk av naturen avgir et minimalt økologisk fotavtrykk og er svært bærekraftig. Å tenke og planlegge bærekraftig blir enda viktigere når presset på Marka øker

Ad. Evaluering av måloppnåelse:

Ad. effektmål:

Idrett, anlegg og tilrettelegging går igjen under effektmålene. Det er ikke måte på hvor og hvor mye det skal tilrettelegges for aktivitet. Selv i naturområder som i Marka, på øyene og strandsonen skal det tilrettelegges. Det virker som om Oslo kommune ikke har forståelse for at naturen selv kan være det beste grunnlaget for aktiviteter og naturlig lek. Da vil barn og unge få et naturlig og trygt forhold til naturen, med en effekt som motvirker tendenser til fremmedgjøring til naturen. Dette vil igjen bidra til å gi nye generasjoner et godt fundament for å bli trygge og innovative individer. Hele Marka, særlig de bonære områdene, er svært viktige naturområder for daglig rekreasjon og opplevelser, også av barnehager og skoler/aktivitetsskoler med markanær beliggenhet. Dette må ikke ødelegges av tilrettelegging og anlegg. Planen bør stadfeste at ikke tilrettelagt natur er den viktigste arenaen for utøvelse av friluftsliv. Under kap. 3.2, under “Effektmål særlig rettet mot friluftsliv” har man klart å snike idrettsaktiviteter inn i begrepet friluftsliv i form av teksten *“Effektmålene rettet mot friluftsliv (og idrettsaktiviteter i friluft) tar utgangspunkt i at det er behov for å sikre innbyggerne god tilgjengelighet til attraktive arealer egnet for friluftsliv og utendørs fysisk aktivitet, for å tilrettelegge for bærekraftig bruk av øyene, fjorden, strandsonen og Marka.”*

Det bør legges inn indikatorer som måler ivaretagelsen av ikke tilrettelagt natur, og indikatorer for artsmangfold.

For det første bør skillet mellom idrett og friluftsliv opprettholdes, ikke sammenveves. Begrepet idrett passer ikke inn i begrepet friluftsliv bl.a. fordi dagens idrett som regel er anleggskrevende (orienteringsidretten er ett hederlig unntak) mens friluftslivet klarer seg med lite eller ingen tilrettelegging. For det andre reagerer vi på utsagnet "tilrettelegge for bærekraftig bruk". Hvor omfattende må tilretteleggingen være for at bruken (eventuelt) ikke vil være bærekraftig? Den mest bærekraftige bruken er naturlig nok når det enten ikke er behov for eller minimalt behov for tilrettelegging.

Tilgang til blågrønn struktur egnet for friluftsliv er nevnt. Hvis man her mener for eksempel grøntområder/løkker i boligområdene, er vi enige. Det er her barn og unge naturlig bør ha sin daglige lek uten at de voksne er nødt til å kjøre dem til og fra organiserte og tilrettelagte aktiviteter. De som bor nær Marka vil naturlig nok regne deres nære markaområde som sin "løkke", sitt grøntområde for fri aktivitet.

I et oppslag i Aftenposten mandag 22. juni uttrykker Kultur og idrettsbygg-direktøren glede over at idrettsaktiviteter blir tilgodesett med anlegg selv uten at Oslo sendte noen søknad om OL i 2022. Planen bærer preg av dette. Selv i Marka, der folk fortrinnsvis ferdes for rekreasjon i form av naturopplevelser og helt vanlige turaktiviteter (fotturer, jogging, bading, skigåing, bær- og soppstaking etc.), blir idrettsaktiviteter til en stor del tilgodesett.

Det er positivt at det bedrives ulike typer aktiviteter i Oslo på ulike nivåer, i og utenfor Marka, men vi kan ikke forstå at alt som har med idrett å gjøre trenger tilrettelegging i det omfanget planene synes å legge opp til. Det synes å være uforholdsmessig stor investeringsiver for idrettsaktiviteter i forhold til andre mulige tiltak.

Det kan for oss altså se ut til at det er en form for forfordeling som i svært stor grad kommer idretten til gode. Som vi tidligere har vært inne på har friluftslivet minimale, om noen, behov for kostnadskrevende tiltak og/eller anlegg. Unntakene er turveier og enkelte løypetraseer. Med unntak av de områdene som allerede er avsatt til idrett og aktiviteter, ber vi om at Marka i størst mulig grad blir skånet for inngripende tilrettelegging.

For å skape en bedre balanse i forholdet mellom investeringene til idrett og friluftsliv kan for eksempel oppkjøp av skogeiendommer, med tanke på å hindre flatehogst og annen ødeleggende virksomhet i attraktive friluftsliv- og naturområder i Marka, regnes som mulig grunnlag for prosjekter i handlingsplanen.

Ad. Samarbeid med skolesektoren:

Planen bør stadfeste den ikke tilrettelagte naturens kvaliteter som undervisningsrom i fag som naturfag og geografi. Dette gir muligheter for en kombinasjon av læring og fysisk aktivitet. Planen bør også ta i betraktning behovet for å ivareta nærmiljøarealer som er egnet for naturnære aktiviteter som orientering, skøyter, ski og praktisk naturbruk.

Ad. Ferdselstraseer:

Vi forslår følgende prioriterte tiltak: Tiltak for å holde åpent/rydde et variert skiløypenett (inkludert naturløyper).

Ad. Transportforhold og innfallsporner:

Vi stiller spørsmålsteget ved følgende formulering: "Det er videre viktig at fysiske barrierer som hindrer tilgang til Marka oppstår, for eksempel ved utbygging av boliger i byggesonen helt inn mot Marka". Er det uteglemt et "ikke" her?

Kommentarer til prioriterte tiltak i Lillomarka

Prioriterte tiltak: Skianlegg (tabell 9.9):

- **Grefsenkollen skianlegg:** Det foreslås avsatt 4 millioner til initiering av nyanlegg i Grefsenkollen skianlegg. Som kjent ligger dagens skianlegg midt i et verneverdig naturområde, med hovednaturtype skog, på begge sider av skianlegget. **Anlegget må for all del ikke utvides inn i disse naturområdene.** Så lenge det er helt ukjent for oss hvor et slikt nyanlegg skal plasseres og hva det skal inneholde, må vi gi beskjed om at dette tiltaket skurrer i våre ører. På den annen side, hvis tiltaket er tenkt gjennomført innenfor dagens anleggsområde, slik KID presenterte det for oss i oktober 2014, ønsker LV å bidra konstruktivt.
- **Lillomarka arena:** Dette prosjektet er vedtatt i Bystyret. LV har medvirket i prosessen sammen med bydelen, BYM og Lillomarka skiklubb. Vi har også kontakt med KID som har overtatt prosjektansvaret. Dette er vi fornøyd med, men er, som nevnt i vår høringsuttalelse, lite fornøyd med at det i reguleringsplanen ble tatt inn belysning langs traseene i skogområdet, i strid med avtale mellom de nevnte involverte partene. Vi mener dessuten at Badedammen ikke må kunne tappes så mye at det vil medføre fare å gå på ski over isen her. Vi er også imot å asfaltere traseer utenfor selve arenaområdet.

Prioriterte tiltak: Turveier og vassdrags-/elvetiltak (tabell 9.13):

- D15 (Bredtvetområdet): Vi er svært fornøyd med at dette tiltaket er prioritert. Vi vil bemerke at turvei D15 fra Veitvet/Bredtvet bør føres i bro eller undergang for å krysse Trondheimsveien (fotgjengerfelt er absolutt ikke tilrådelig), og opparbeides videre til eksisterende turvei langs Rødtvet gård. Til informasjon ble bro over Trondheimsveien vedtatt av Oslo bystyre i 1981 (ble omtalt i Akers Avis 4.11.1981).
- Når det gjelder turveier som fører inn mot Marka mener vi at det her bør tilstrebes lavest mulig tilretteleggingsgrad, slik at turveien utgjør en grønn korridor som gradvis blir mer og mer naturlig etter hvert som man nærmer seg Marka:

Prioriterte tiltak: Aktivitetssteder (tabell 9.19):

- **Samlet plan for tilrettelegging i Markas randsoner:** Det kan virke som om dette tiltaket forskutterer den såkalte "Aktivitetssonen" i Marka som ligger som et forslag i kommuneplanen. Et slikt tiltak kan i så fall ikke aksepteres uten at Bystyret har sagt sitt. **Vi ønsker en nærmere forklaring på hva dette tiltaket betyr.**

Andre kommentarer:

- Vi går ut fra at "Groruddalen BMX-anlegg" (tabell 9.11) legges til byggesonen.

For Lillomarkas venner

Frode O. Hansen
Styreleder

Elin Langsholt
Sekretær